Program Geliştirme Butiği

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI

Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi · Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

Yapıta sunu: Program Geliştirme, Eğitbilim alanında diğer bilgi kollarının bulgularına referans olabilen en kapsamlı bilgi koludur. Çünkü; eğitimde program geliştirme süreçleriyle eğitimin temel öğelerine niçin, ne ile, nasıl ve kadar? sorularıyla bilimsel cevaplar verilir. 26 öğrenme alanından oluşan Program Geliştirme Butiği adlı bu yapıt, öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde program geliştirme odaklı duyarlı bir bakışı öngörüyor. Yapıtta, belirli bir program yaklaşımı ve modeli öne çıkarılmadan bilimin nesnel, evrensel, birikimli, kayıtlı, birikimli ve olgusal olma özellikleri gereği nesnel olarak söylenip yazıldı her şey.

Yazarın hayat bilgisi: "Vasat öğretmenin anlattığı, iyi öğretmenin öğrettiği, ideal öğretmenin ise ilhamlar verdiği" mottosuyla üniversiter çoklukla övünülen ama; kitap okuyanın nerdeyse kalmadığı memleket eğitiminin özel okullar teşvikli, paralı, müşgül, tutucu ve kuşatmacı habitifinde varolmaya çalışan Dr. Karaağaçlı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü Eğitim Teknolojisi Anabilim Dalında doktora, aynı Enstitüde Teknik Eğitim Anabilim Dalında Yüksek Lisans, Ankara Endüstriyel Sanatlar Yüksek Öğretmen Okulu İş ve Teknik Eğitimi Bölümünde Lisans öğrenimi görmüştür.

Dr. Karaaağaçlı'nın 20 tek yazarlı ders kitabı, 3 ortak yazarlı Eğitim Bilimleri Kitabı, TAMEM tarafından basılmış 1 doktora tezi, 1 yayına hazırladığı Ulusal Sempozyum Kitabı, 2 uluslararası kitap bölümü, 2 uluslararası kitap özeti vardır. Dr. Karaağaçlı'nın 1 uluslararası makalesi, 10 bilimsel araştırma çalışması, 22 tek yazarlı makalesi, 4 ortak yazarlı makalesi, 84 Web ortamlı makalesi, 13 ulusal kongrelerde sempozyumlarda sözlü sunduğu bildirisi, 18 ulusal sempozyumlarda 1'i poster olarak sunduğu 17 sözlü bildirisi ve 15 uluslararası (Sempozyumlar ve Kongrelerde sözlü sunduğu bildirileri bulunmaktadır. Dr. Karaağaçlı, eğitim temelli 11 konferansı, 41 semineri, 2 panelde panelistliği,

4 Ulusal Proje Uzmanlığı, danışmanlığı ve araştırmacılığı, 2 uluslararası proje uzmanlığı, 5 ulusal dergi hakemliği, 1 bilim kurulu üyeliği, 2 komisyon başkanlığı, 14 komisyon üyeliği ve 7 yönetsel görevi yerine getirmiştir.

Dr. Karaağaçlı, PIKTES Projesinde öğretim görevlisi, 1 eğitsel sergi düzenleme, 3 eğitsel forum düzenlemesi ve sunma, MEB EBA ortamlı 3 programa uzman konuşmacı olarak katılma, etkinliklerinin yanında iki ayrı televizyon kanalında 90 adet eğitim, bilim ve teknoloji temelli televizyon programının yapımcılığını ve sunuculuğunu yapmıştır. Dr. Karaağaçlı'nın anılan televizyon programlarından Türkiye'de Kooperatifçilik Sorunları ve Eğitimi konulu Programla Türkiye Milli Kooperatifler Birliği 2002 Yılı Kooperatifçilik İletişim "Teşvik Ödülü" bulunmaktadır.

Dr. Karaağaçlı, İstasyon Gazetesi'ne sosyal, eğitsel, bireysel gelişim, kültürel ve güncel olaylarla ilgili 487 ayrı konuda günlük yazılarıyla (2013-2016) Akşehir Postası Gazetesi'ne ise 5 ayrı konudaki (2016-2017) yazılarıyla köşe yazarlığı yapmıştır. Dr. Karaağaçlı, halen G.Ü GEF EBB Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda lisans, bilimsel hazırlık, yüksek lisans ve doktora programlarında ilgili derslerini yürütmekte, yüksek lisans ve doktora tez danışmanlıklarını sürdürmekte ve MEB okullarına Danışman Akademisyenliği (3) görevlerini yürütmektedir.

Dr. Karaağaçlı, eğitimbilimle ilgili görüşlerini ise "Eleştirel Pedagoji", "Mektepli Gazete Bülten" ve "Mektepli Gazete Tebeşir Bülten" adlı elektronik dergi ortamında paylaşmaktadır. Dr Karaağaçlı futbol geçmişi ve yaşantısının bir uzantısı olarak da halen "Yurt Spor" adlı spor portalında futbol yorumculuğu ve spor yazarlığı yapmakta (30 Eylül, 2024; 295 Yazı); iki ayrı spor kulübünün de basın sözcülüğünü sürdürmektedir.

Öğretmenliğin Sosyo - Ekonomik Durumuna

Analitik Bir Betimleme

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Karaağaçlı

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi

1.Öndeyi

"Öğretmenliğin Sosyo - Ekonomik Durumuna Analitik Bir Betimleme" konusunda girişilen bu çalışmanın temel amacı; genelde sosyal ekonomik durum değişkenini özelde ise öğretmenliğin sosyal ve ekonomik durumuna Türkiye Coğrafyasında kamuoyunun dikkatini çekmektir.

Kaynaklarda sınırlı alan yazın bulgularına ek olarak yazarın postpozitivist görüşlerine ve gözlemlerine dayalı olarak gerçekleştirilen çalışma; eğitim-öğretim süreçlerindeki bütün diğer öğelere anlam katan ve işleten en temel öğe olarak "öğretmen özneli" olmasıyla kendi yapısal amaç, kapsam ve yöntem bağlamıyla önem ve değer taşımaktadır.

Çalışmanın kendi kapsam çerçevesi içinde, bulguları ve sonuçlarıyla genellebilme sınırlılığı gözardı edilmemekle birlikte; ulaştığı sonuçlar ve vardığı yargısı ışığında geliştirilen önerileriyle Türkiye'nin Ulusal Eğitim sahasına butik katkıları beklenmektedir.

Çalışmanın sistematiği; (1)Öndeyi, (2) Eğitimde ve Programda Öğretmenin İşlevleri ve Rolleri, (3)Öğretmen Özneli Geleneksel Rol Tanımları ve Güncel Sorunları,(4)Öğretmen Özneli Sorunların Temel Nedenleri, (5)Sosyo - Ekonomik Düzey (SED) Değişkeni, (6)Sosyo - Ekonomik Düzeyin Bireysel Gelişime Etkileri, **(7)SED Değişkeninde İki Farklı Yaklaşım, (**8)Öğretmenliğin SED Değişkeninde Varolan Güncel Durumu, (9)Sonuçlar, (10)Öneriler, (11) Yargı ve Vargı ve (12)Etiksel Gerekçe temel başlıklarından oluşturulmuştur.

2.Eğitimde ve Programda Öğretmenin İşlevleri ve Rolleri

Bir eğitim olgusunun en temel öğelerinden biri öğretmendir. Öğretmen eğitim-öğretim süreçlerinde diğer öğelere anlam katıp işleten en temel eğitsel işgörendir. Çünkü, gerek eğitimin gerekse bir programın temel öğeleri ancak öğretmen marifetiyle tasarlama, hazırlama, yetişme, değerlendirme ve gelişme işlevleri gösterebilir.

Çünkü öğretmen; soyut olan program hedeflerine ve içeriğine eğitim durumlarıyla somut eğitsel yaşantılar tasarlayıp uygulayan ve ölçüp değerlendiren öğretim uzmanı rolündedir.

Öğretmen, çizelgede verilen açık bir sistem olan eğitimin en temel girdisi konumundadır.

AÇIK BİR SİSTEM OLAN EĞİTİMİN TEMEL ÖĞELERİ

Öğe	Girdi	İşlem	Çıktı	Dönüt
Özellik	Her tür temel öğe	Eğitsel süreçler	Ürünler	Aydınlatıcı yankı
Örnek	Öğretmen	Öğretme-öğrenme yöntemleri-eğitim durumları	Yeni kazanılan bilgi, beceri ve tutumlar	Öğrenciye eğitim hedeflerine uygun davranımda bulunup bulunmadığının bildirilmesidir.

Açık sistem olarak eğitim; girdi, işlem, çıktı ve dönüt öğelerinden oluşur. Anılan öğelerin sistem bütünlüğü içinde ela alınmasını sağlamak için sistemin en temel girdilerden olan öğretmen öğesi ise eğitimin toplam kalite standartlarını ve verimliliğini doğrudan etkileyen özelliklere sahiptir.

Çünkü; teorizede Öğretmen, soyut olan program hedeflerine ve içeriğine eğitim durumlarıyla somut eğitsel yaşantılar tasarlayıp pratikte ise uygulayan ve ölçüp değerlendiren öğretim uzmanı rolündedir.

2.Öğretmen Özneli Geleneksel Rol Tanımları ve Güncel Sorunları

Yasada öğretmen, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre; "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir" (MEB,1973) rol tanımıyla betimlenir.

Öğretmen, profesyonel öğretim mesleğidir. Öğretmen, özel bir uzmanlık bilgisine ek becerileri kapsayan aynı zamanda ileri düzeyde ve statüde belirli özel bir formasyon isteyen meslektir (Hacıoğlu ve Alkan, 1997).

Geçmiş, bugün ve gelecek için bireysel ve toplumsal kalkınmada öğretmen işlevleri öncelikli önemlidir. 2024 Türkiye Coğrafya'sında Ulusal Eğitim yapısında öğretmen özneli sorunlara bakıldığında aşağıdaki görünüm ortaya çıkmaktadır:

•Öğretmen yetiştirme ve istihdamında niteliksel kaygılar giderilebilmiş değildir!

•Öğretmenlerin neleri bileceği ve neleri yapabileceği konusundaki tartışmalar sonuçlandırılamamıştır.

•Ulusal eğitim yapısalındaki girişimler, merkezi iktidarların siyasal örtük tercihlerinden dolayı "sürekli bir nitel ivme" kazanabilmiş değildir!

•Öğretmenler kendilerine dikte edilen adı; "milli, huzurlu, manevi, erdemli ve maarif özneli" model ve programları uygulamada ön hazırlıklarının olmadığı gözlenmektedir.

•Öğretmenler kendileriyle çok yönlü, eşzamanlı, eşgüdümlü, eş görevli, eş katılımlı paylaşılmayan ulusal eğitim girişimlerine yönelik; isteksiz, ilgisiz ve kaygılı çekinceleri devam etmektedir.

•Daha yeni yeni izleri silinmekte olan ancak, tamamen atlatılamayan bir bez maskesine muhtaç olunan virüsten dolayı dış ve iç salgın nedeniyle mücbir olarak yapılan uzaktan eğitim süreçlerinde öğretmenlere yüklenen aşırı ders saatlerine ilişkin öğretmen tepkileri de öğretmenin benimsemediği uygulamalardandır.

•Bu konuda Ulusal Eğitim Politika yapıcılarının böbür dilli açıklamaları da yaşanan virüs nedenli dış ve iç salgındaki eğitim-öğretme-öğrenme ve değerlendirme süreçlerinin verimsizliğini sıvayıp gizlemeye yetmemiştir.

•Eğitsel sahada öğretim uzmanı formasyonundaki öğretmen yetiştirmede bilgi, beceri ve tutum bütünlüğünün sağlanamadığı gözlenmektedir.

•Eğitim Fakülteleri sahasında uygulanan eğitim, öğretim ve ders programlarının öğretmen yetiştirme odağından "ders geçme ve kredi doldurma odağına doğru olumsuz evrilmesi" gerek Ulusal Eğitim gerekse üniversiter yetkeler tarafından nedense hiç gündeme alınmamaktadır.

•Pedagojik formasyon sertifika eğitim programının katılımcı öğretmen adayları tarafından bile içselleştirilememesi anılan programın temel öznesi olan öğretmen adaylarının "öğretmen profesyonelliğini" olumsuz etkilediği gerçeği görüle-me-mek-tedir.

•Pedogojik formasyon sertifika eğitim programının saha uygulamalarında dar zamanlı yürütülen programın bir programın temel öğelerinden olan (1)Hedef, (2)İçerik, (3)Eğitim durumları ve (4)Değerlendirme bütünselliğinden uzak yürütülmesi öğretmen kaynağını olumsuz etkilemektedir.

4.Öğretmen Özneli Sorunların Temel Nedenleri

Yukarı satırlarda sıralan öğretmen özneli bu ve diğer sorunların yıllardır çözümsüzlüğün temel nedenleri ana çizgilerle şunlardır:

•Öğretmen özneli çalışmaların eğitbilim ve Program Geliştirme bilgi kolunun bilimsel ilkeleri ve bulgularından uzak, merkezi iktidarların politik tercihlere dayalı olmasıdır.

•Ulusal eğitim yapısalındaki hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme bütünselliğinin sağlanamamasıdır.

•Öğretmenlerin mesleğe, okula, sınıfa ve ulusal eğitimin önemli ve değerli bir üyesi olması temelli aidiyet duygusundaki ihtiyaçların SED Değişkeninde karşılanamamasıdır.

Bir girişimin hedef birim üzerindeki planı, uygulanması ve sonucunda ürünlerinin alınması o hedef birimin girişime yönelik şu duyuşsal davranış örüntüleriyle çok yakın ilişkilidir.

> Duyuşsal Alanın Basamakları, Özellikleri
>
> Duyuşsal alanın kapsamında alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik haline getirme tutumları vardır. Duyuşsal alandaki bu basamaklar beğenme, red etme, yeğleme ve kabullenme özellikli davranışları içerdiğinden duyuşsal bir hedefin gerçekleşebilmesi için bilişsel ve devinsel hedeflerin önceden öğrenilmiş olması gerekmektedir (Karaağaçlı, 2023:185).

Öğretmenlerin Türkiye Coğrafyası'nda eğitime, okula, sınıfa ve öğretmenler odasının eş deyişle topyekün "okul iklimine" yönelik aidiyetlerinde ortak ve dayanışmacı davranmalarında birlik ve sosyallik tavrı gözlenememektedir (Karaağaçlı, 2022).

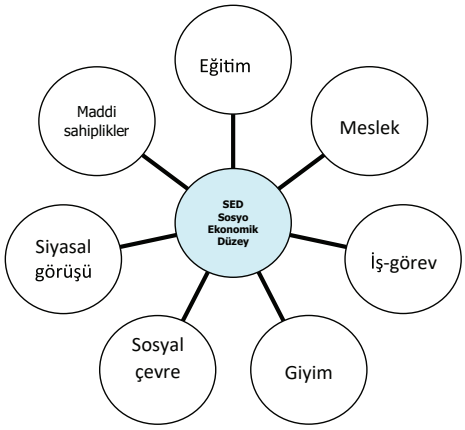
Öğretmenin benimsemediği eğitim girişimlerindeki uygulama isteksizliği de gerçek bir saha probleminin nedenleri arasındadır. Bu konuda 2024 yılı Nisan ayından bu yana Türkiye Ulusal Eğitim Coğrafyası'nda gündeme getirilen "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" ve Öğretim Programları da öğretmen hedef kitlesi tarafından "ne kadar benim-sen-diği?" sorusunun karşılıklarının yete-

rince alınamadığı gerçeği de sosyolojik ve eğitsel bir gözlem olarak belirlemektedir.

5. Sosyo Ekonomik Düzey (SED) Değişkeni

SED değişkeni; gelir düzeyi, meslek, eğitim durumu, sosyal statü, sosyal prestij ve sosyal sınıf değişenlerini kapsamaktadır.

SED kapsamı Şekil 1'de verilmektedir.

Şeki 1: SED Kapsamı

Şekil 1'deki SED kapsamında; Eğitim, Meslek, İş-görev, Giyim, Sosyal çevre, Siyasal görüşü ve Maddi sahiplikler yer almakta, bireyin geleceğe dair umut, ümit ve beklentileri de SED özelliklerine göre değişmektedir. SED, insanlar arası ilişkilerinden toplumda gördüğü kabule kadar, içinde bulunduğu hemen tüm durum ve etkinliklerde önemli ölçüde etki eden bir faktördür.

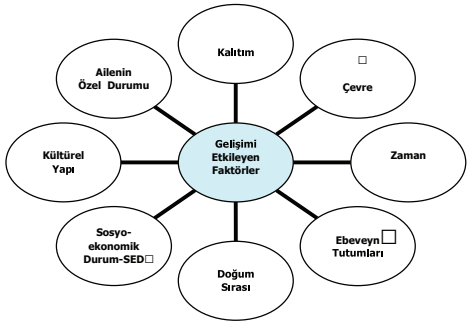
Bu faktör, öznel iyi oluş, tercihleri, davranış örüntüleri, yaşam doyumu, anlam duygusu, ve benlik saygısı, politik tercihleri, medeni durumu, ve kişilik özellikleri psiko-sosyal gelişime etki eden birçok durumla da ilişkilidir. SED aynı zamanda bireyi bütünüyle kapsayan bir olgu olduğundan eğitimde en temel öğe durumunda öğretmenlik mesleğini de bilişsel, devinsel ve duyuşsal olarak etkilemektedir.

6. Sosyo Ekonomik Düzeyin Bireysel Gelişime Etkileri

Gelişim,döllenmeden ölüme kadar süren yaşam dönemi içinde organizmada gözlenen düzenli ve sürekli değişikliklerdir. Gelişme, olgunlaşma ve öğrenme etkileşimlerinin bir ürünüdür. Gelişim ise süreç olup, olgunlaşma ve öğrenme olmadan gelişim sağlanamaz (Karaağaçlı,2019: 60).

Örneğin; bir çocuğun futbol oynaması devinimsel bir gelişmedir. Çocuk kas ve kemikleri yeterli büyüklüğe ve olgunluğa erişmeden futbol oynamayı öğrenemez. Kas ve kemikleri yeterli olgunluğa eriştikten sonra futbol oynamayı öğrenmemişse istenilen düzeyde futbol oynayamaz.

Şekil 2'de Gelişimi Etkileyen Temel Faktörler bütünsel olarak verilmektedir.

Şekil 2:Gelişimi Etkileyen Temel Faktörler

Şekil 2'de verilen Gelişimi Etkileyen Temel Faktörlere bakıldığında; kalıtım, çevre, zaman. **Ebeveyn Tutumları, Doğum sırası, SED, kültürel yapı ve ailenin özel durumunun olduğu görülmektedir** (Karaağaçlı,2019: 60).

Bunlardan SED değişkeni bireyin gelişiminde sosyal ve ekonomik yönlerin olduğuna dikkat çekmekte; dolayısıyla ailenin sosyoekonomik düzeyi (SED) gelişimi etkilemekte, üst düzeydeki SED değişkenine sahip bireylerin gelişim alanlarında daha avantajlı olduğu gözlenmektedir.

7.SED Değişkeninde İki Farklı Yaklaşım

SED, değişkeni; aşağıda özet çizgilerle tanıtılan; (1)Mikro ekonomi ve (2)Sosyal psikoloji ve kimlik grubu olarak gören iki yaklaşım dikkati çekiyor (Weber, 1993):

7.1.Mikro ekonomi: Mikroekonomi, ekonomiyi tüketiciler, firmalar ve endüstriler düzeyinde tercihleri, tercihlerin piyasa fiyatları üzerindeki etkisini ürün ve hizmetlerin nasıl satın alındığını, inceler.

7.2.Sosyal psikoloji ve kimlik grubu: SED değişkeninin belirlemede, tüketicilerin tercihlerindeki sosyal psikolojik ve kimlik özelliklerine bakar. Ekonomik ve sosyal eğilimleri, tarihi, güncel olayları, siyaseti ve diğer sosyal bilimleri dikkate alarak analizler yapar.

8.Öğretmenliğin SED Değişkeninde Varolan Güncel Durumu

SED, gelir düzeyi, meslek, eğitim durumu, sosyal statü, sosyal rol ve sosyal prestiji kapsayan niteliklere sahiptir. Bu bağlamda öğretmenliğin SED değişkenini de anılan boyutlar doğrudan etkilemektedir.

8.1.SED ve ihtiyaçlar: Türkiye coğrafyasında, Maslow'un İhtiyaçlar Piramidini karşılamada öğretmenlerin var olan SED değişkeni yetersiz kalmaktadır. Gelir paralelinde ihtiyaç-

ların karşılanması sosyal davranış ve ekonomi arasındaki etkileşimlerin somut yansımasıdır. Eş deyişle ekonomik sahiplik sosyal davranışlarla bireyin bilgi, beceri ve tutumlarını da şekillendirir.

8.2.SED ve sosyal statü, rol ve prestij: Türkiye'deki çalışma hayatında öğretmenler sosyal statü, sosyal rol ve sosyal prestij değişkenlerinde istedikleri mesleki konumda değildir. SED, bireyin sosyal statüsünü (konum), sosyal rolünü (görev) ve sosyal prestijini (beğenilme) durumlarını, psikolojisini ve sosyolojik konumumu da etkilemektedir (Karaağaçlı, 2021: 41 ve Cüceloğlu, 1999).

8.3.SED ve diğer meslek gruplarında öğretmenlik algısı: Öğretmenliği diğer meslek gruplarıyla karşılaştırmada SED kaybı daha da belirginleşmektedir. Bu konuda Türkiye coğrafyasında öğretmenlik mesleğine yönetici, veli, okullardaki görevli memur ve destek personel bir tür "mahalle bakışı" (Mardin, 2017) ile yaklaştığı gözlenmektedir.

Her alandaki değişimler öğretmenlik mesleğinde de hedef, içerik, nitelik, bilgi, beceri, tutum formasyonları, yapı, işe yerleşme, çalışma koşulları, sosyal hak ve sorumluluklar boyutlarında değişime neden olmuştur. Anılan boyutlardaki değişim mesleklere hazırlama süreçlerinin ve sistemlerinin de yenileşmesini kaçınılmaz kılarken, öğretmenliğin SED değişkeni bağlamında hem kendi içinde hem de diğer meslekler tümelinde önem ve değer edinme sorunsalıyla karşı karşıya bırakmıştır.

8.4.SED açısından öğretmenler sosyo-kültürel etkinliklere katılımda isteklidir: Sosyo-kültürel etkinlikler, toplumsal yapıdaki farklı kültürel çevre etkileşimlerinin tümelidir. Etkileşimde kültür, sanat, spor, edebiyat, folklorik ve otantik geniş, farklı ve zengin olgular ve olaylar yer alır. Öğretmenler, Türkiye'de artan hayat pahalılığı, yüksek enflasyon, kiraların yüksekliği, sağlıklı gıdaya erişim, sağlıklı beslenme, elektrik, su, doğalgaz ve ulaşım kalemlerindeki yüksek fiyatlar nedeniyle kişisel gelişim ve nitelikli zaman sosyolojisinde sosyo-kültürel etkinliklere katılmada zorlandıkları gözlenmektedir.

8.5.SED ve öğretmen maaşları: Öğretmenliğin, aylık geliri, sosyal yaşantısı, bireysel ve mesleki gelişim olanakları ve ekonomik göstergeleri de SED değişkenini etkileyen özelliklerdir. Türkiye'deki Öğretmen maaşları güncel enflasyonist ortamda geride kalmıştır (https://www.tuik.gov.tr. 03.Ağustos,2024). Çünkü, TÜİK tarafından açıklanan enflasyon oranlarıyla günlük yaşantılarla karşılaşılan enflasyon oranları farklılık gösterdiğinden, gerçek enflasyon oranlarıyla öğretmen maaşları plansız, tutarsız ve yetersiz olarak gerçeğe yansıtılmaktadır (ÇSGB, (2024 ve https://enaggrup.org, Ağustos, 2024).

2024 yılının üçüncü çeyreğinde Türkiye Coğrafyası'nda güncel öğretmen maaşlarına bakıldığında; aşağıdaki görünüm ortaya çıkmaktadır:*

En Düşük 45.000 TL

Ortalama 47.000 TL

En Yüksek 58.000 TL

*https://www.eleman.net verilerinden oluşturulmuştur

(20.08.2024).

Bu görünüm öğretmenin çalıştığı yıl deneyimine ve yaşadığı şehre göre değişirken; Öğretmenlik Kariyer Basamakları Sınavı ile unvan alan başöğretmen 60.000 TL ve uzman öğretmen ise 52.568 TL maaş alıyor (https://hmb.gov.tr. Temmuz, 2004 ve https://tuik.gov.tr. Temmuz, 2004)

8.6.SED ve Öğretmenlik Meslek Kanunu: Kanun ile düzenlenen Öğretmenlik Kariyer Basamaklarının gerek sınav gerekse maaş artışı açısından öğretmenlerin görüş, istek ve beklentilerini somut olarak yansıtmadığı belirtiliyor (Bakırcı, Özkan ve Özdemir, 2023).

Anılan kanunun öğretmenlerin SED değişkenine katkıdan çok; (1) Sosyal ve psikolojik gerginliklerine, (2)Eğitime, okula ve sınıfa aidiyet iklimlerinde geride durmalarına, (3)Özgüvensizlik ve (4)Eğitsel dayanışma eksiklikleri yaşamalarına neden olduğunu gözlenmektedir.

8.7.SED değişkeninde Öğretmenliğin iyileştirilme sürekliliği: Bir olgu, olay ve değişimin başlayıp ilerleyen süreçte iyileştirilerek geliştirilmesinin çıkış noktası; "ilgili karar ve uygulamaların önce fikri sonra uygulamalı izlemelerinin yani kontrollü takibinin yapılmasıdır." Bu bağlamıyla Son 20. MEB Şura kararlarının aradan 3 yıl geçmesine rağmen; öğretmenliğin iyileştirilmesi temelli ilgili ortaya konulan teorizeleri, dilekleri ve önerileri ulusal eğitim sahasına yansıtılamadığı dikkati çekmektedir (MEB; 2021).

9.Sonuçlar

"Öğretmenliğin Sosyo - Ekonomik Durumuna Analitik Bir Betimleme" konusuyla ilgilenilen bu çalışmada, elde edilen bulgular ışığında varılan

sonuçlar aşağıda sıralanmaktadır:

1. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa göre "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir."

2. Öğretmenlik mesleği, özel öğreti bilim formasyonu gerektiren, uzmanlık statüsünde meslek alanıdır.

3. Sosyo Ekonomik Düzey-SED, Gelir düzeyi, meslek, eğitim durumu, sosyal statü, sosyal prestij ve sosyal sınıf değişenlerini kapsamaktadır.

4. Sosyo Ekonomik Düzeyin Bireysel Gelişimi etkileyen özelliklere sahiptir.

5. SED Değişkeninde (1)Mikro ekonomi ve (2)Sosyal psikoloji ve kimlik grubu olarak iki farklı yaklaşım dikkati çekmektedir.

6. Öğretmenlerin SED durumu, yaşamsal temel ihtiyaçlar ve varolma ihtiyaçlar açısından tümel davranış ve yaşam biçimlerini doğrudan etkilemektedir.

7. Öğretmen maaşlarının diğer mesleklere göre geride olması SED değişkeninde sosyal statü, sosyal rol ve sosyal prestij iklimini olumsuz etkilemektedir.

8. Türkiye'deki çalışma hayatında öğretmenler sosyal statü, sosyal rol ve sosyal prestij değişkenlerinde istedikleri mesleki konumda görülmemektedir.

9. Öğretmenler sosyo-kültürel etkinliklere katılımda temel ihtiyaçlarını karşılama zorunlulukları ve yüksek fiyatlar nedenleriyle kişisel gelişim ve nitelikli zaman sosyolojisinde sosyo-kültürel etkinliklere katılmada zorlanmaktadır.

10. Türkiye'deki öğretmen maaşları güncel enflasyonist ortamın gerisinde kalmaktadır.

11. Son 20. MEB Şura'sında alınan kararların Ulusal Eğitimde Öğretmenlik mesleğine yansıtılamadığı gözlenmektedir.

10.Öneriler

"Öğretmenliğin Sosyo Ekonomik Durumuna Analitik Bir Betimleme" konulu bu çalışmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda uygulamalarda dikkate alınmasında yarar görülen öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

1. Öğretmenlik mesleğinin SED değişkenin ekonomik ve sosyal boyutlu geliştirilmesiyle öğretmenlerin sosyokültürel kazanımları da artış göstereceğinden; öğretmen mesleğinde iyileştirme girişimlerine varolan uygulamalardan farklı özel yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

2. Öğretmenlik mesleği, SED değişkeninde güçlendirilmesi için yeni özneli paralı özel özel eğitim ve okullar yerine, sosyal ve dayanışmacı büyüyen kamusal eğitime ağırlık verilmelidir.

3. Öğretmenlerin SED değişkenli iyileştirme girişimlerini Öğretmenlik Kariyer Basamakları Yazılı Sınavına(ÖKBYS) bağlayarak yönetimde, öğretmenler odasında ve öğrenci gözünde sınıfsal öğretmen farkları kurgulamak yerine; her öğretmene ayrımsız ve koşulsuz bugünden başlayan ve verilen maaş iyileştirmeleri yapılmalıdır.

4. Öğretmenliğin SED değişkeni sosyal statü, sosyal rol ve sosyal prestij iklimini de olumlu etkileyeceğinden öğretmen çalışma koşullarında, lojman ve ulaşım servisi ekonomik somutlanan iyileştirmeler yapılmalıdır.

5. Öğretmen istihdamındaki kadrolu, sözleşmeli ve vekil öğretmen statüleri arasındaki farklılıklar giderilmelidir.

6. Ulusal eğitimde öğretmenliğin SED ayrımcılığı yapan ve TC Anayasa'sının maddelerini örseleyen post-kapitalist eğitim tercihlerinden vazgeçilmelidir.

7. Merkezi iktidarın bir kurumu olan TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranlarıyla, günlük yaşantılarla karşılaşılan enflasyon oranları farklılık gösterdiğinden, gerçek enflasyon oranlarıyla öğretmen maaşları artırılması yoluna gidilmelidir.

8. Türkiye Coğrafyasında bu çalışma konusunun öznesi olan, öğretmen maaşları, çalışma hayatındaki barış ve verimlilik için her iş görene adaletli ve insani ücret verme politikası ulusal ölçekte uygulanmalıdır.

9. Son 20. MEB Şura'sının gündem maddeleri ve kararları arasında olan öğretmenliğin iyileştirilmesine ilişkin teorizeler, dilekler ve öneriler Türkiye Ulusal Eğitim Coğrafyası'na yansıtılmalıdır.

11.Yargı ve Vargı

SED, bireyin psikolojisini ve sosyolojik konumumu da etkilediğinden,

sosyal, ekonomik konumu, eğitim düzeyini, mesleği, geçmişi ve mirası içerdiğinden, sosyo - ekonomik sınıflardaki insanların farklı ekonomik seçimlerini yansıttığından, bireyin psikolojisini ve sosyolojik konumumu da etkilediğinden, sahip olunan olanakların nasıl kullanılacağını, nasıl yönlendirileceğini ve önceliklerini gösterdiğinden, gelir sınırlılığı ya da kısıtlamaları nedeniyle belirli mal veya hizmetlere ulaşılamayacağını somutlandırdığından, daha gelişmiş veya eksiksiz tıbbi bakıma erişimi, eğitim fırsatlarını ve belirli beslenme yönergelerini karşılayan yiyecekleri satın alma durumlarını da gösterir.

Bu nedenlerden dolayı SED değişkeni özelinde öğretmen mesleği yaşayan bir konu olarak gündemde tutulmalı, zaman içinde bireysel ve toplumsal gelişim için sürekli iyileştirme işlevli yasal özel düzenlemelere gidilmelidir.

12.Etiksel Sunu

"Öğretmenliğin Sosyo Ekonomik Durumuna Analitik Bir Betimleme" konulu bu çalışmada;

hazırlık, plan, yazım, alıntı ve raporlaştırma süreçlerinde araştırma yöntem bilim ilkelerine göre; atıf ve alıntı kurallarına uyulmuş, alan yazın verilerinde bir intial ve manipülasyon yapılmamıştır. Yazarın postpozitivist görüşlerinde ve gözlemlerinde ise bilişsel ve duyuşsal nesnelliğe özenle özel bir önem gösterilmiştir.

Kaynaklar

Bakırcı, H., Özkan, Y., & Özdemir, C. (2023). Öğretmenlik Meslek Kanunu Hakkında Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri.E-International Journal of EducationalResearch. 14(4), 325-343.

Cüceloğlu, D. (1999). Anlamlı ve Çoşkulu Bir Yaşam İçin Savaşçı. İstanbul: Birinci Basım, Sistem Yayıncılık.

ÇSGB, (2024). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı.https://www.csgb.gov.tr/asgari-ucret.

Hacıoğlu, F. ve C. Alkan. (1997).Öğretmenlik Uygulamaları. Ankara: Alkım Yayınları.

Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 4.Basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şti.

Kaptan, S. (1983). Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri.Ankara:Tekışık Matbaası.

Karaağaçlı, M. (2019).Eğitim, Gelişim ve Öğrenmede Psikoloji Bilgi Kolu.2019-5.Ankara: Kitapçı Basımevi Yayıncılık Dağıtım Tasarım San Tic. Ltd. Şti. Sertifika No: 34559. ISBN No:978-605-80173-0-6. Bandrol Seri No Aralıkları: THG-PVD598739-598988.

Karaağaçlı, M. (2020). Rehberliğin Epistemolojisi. 2.Yazım 1.Basım. Ankara: Kitapçı Bas. Yay. Dağ. tasarım San Tic. Ltd. Şti. Ankara. Matbaa Sertifika No:34559. ISBN 978-605-62357-7-1. Bandrol Seri No Aralıkları:THG-RES 116847-117066.

Karaağaçlı, (2021). Eğitimin Sosyolojisi. Bizim Büro Basımevi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Matbaa Sertifika No:42488.

Karaağaçlı, M. (2022). Okul İklimi. Semineri. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Koordinatörlüğü İdari Personel Eğitimi Seminerinde Okul İklimi Dersinin Öğretim Görevlisi. Mersin: Suphi Öner Öğretmenevi Konferans Salonu.

Görevlendirme;1-(MEB; 18.10.2022 tarih Sayı: E-95894547-235-61174819 18.10.2022 Konu: İdari Personel Eğitimi yazısı. 2-T.C. G.Ü Rektörlüğü Gazi Eğ. Fak. Dekanlığı'nın 20.10.2022 tarih ve E-11793128-903.07.02-488975 sayılı yazısı.

Karaağaçlı, M. (2022). 24 Kasım Duygusalında Kronikleşen Öğretmen Sorunsalları. Ankara: Mektepli Gazete Bülten. 24 Kasım 2022. http://www.mektepligazete.com.

Karaağaçlı, M. (2023) Her Durum ve Zaman Değişkeninde Kamu Minimal ve İsteksiz Olamaz! Mektepli Gazete. http://www.mektepligazete.com. 28 Ağustos 2023.

Program Geliştirme Butiği.(2023). Bizim Büro Basımevi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti. Matbaa Sertifika No:42488. ISBN-978-60580173-6-8. Bandrol Seri No Aralıkları: THG-UNS 425251-425275.

Mardin, Ş. (2017). Şerif Mardin Mahalle Baskısı Kavramını Anlatıyor. Medyascope. 07 Eylül

MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Temel Öğretim İlkeleri. Yayımlandığı Resmi Gazete: Tarih : 24/6/1973 Sayı :14574.

MEB (2021). 20. Milli Eğitim Şurası. Ankara: 01-03.Aralık 2021.

Weber, M. (1993). FromMaxWeber: Essays in Sociology. Çev. T. Parla. Ġstanbul:

https://hmb.gov.tr. Temmuz, 2004.T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı. Resmi Web Sayfası.

https://tuik.gov.tr. Temmuz, 2004. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Resmi Web Sayfası.

https://enaggrup.org. Ağustos,2004. ENAG. Enflasyon Araştırma Grubu. Resmi Web Sayfası.

https://www.eleman.net. 20.08.2024.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr.Üyesi.

e-posta : mkara@gazi.edu.tr

ORCID : https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Web (1): w3.gazi.edu.tr/~mkara

Web (2): https://avesis.gazi.edu.tr/mkara

Web (3): www.yurtspor.com

Web (4): www.mektepligazete.tebeşir

Web (5): www.mektepligazete.bülten

Facebook (1): Kirizma

Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı

Twitter : M_Karaagacli_

İnstagram : mustafakaraagacli1

Blog :mustafakaragacli.blogspot.com